

Подібну технологію застосовує компанія «Шеврон», яка має намір бурити та експлуатувати сланцевий газ на Олеській площині. Ця компанія відома у світі як одна із найбільших нафто- та газовидобувних компаній, діяльність якої у різних країнах вже призвела до виникнення негативного впливу на довкілля.

З економічної точки зору – вартість 1000 м³ сланцевого газу у США становить приблизно 100 доларів. Компанія «Шеврон» гарантувала на першому етапі вкласти біля 350 млн.доларів інвестицій, а на етапі видобутку – понад 10 млрд.доларів, а це до 15 тисяч нових робочих місць. Для видобутку сланцевого газу на Львівщині рішенням Обласної ради відведено Олеську площину розміром 21,83 тис.км²: у Жовківському районі – 581 км², а у Миколаївському районі – 13 км².

У наш час Україна може стати полігоном випробувань впливу на навколишнє середовище процесу видобутку сланцевого газу. Тому процес розвідки та видобутку сланцевого газу в Україні потребує врахування питань як економічних, так і екологічних.

АВТОБІОГРАФІЯ ЛЮДИНИ ЯК ФЕНОМЕН ЕПОХИ ТА ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗДОРОВ'Я У НАРАТИВНІЙ ПСИХОЛОГІЇ

Тертека Л.В.

Відділ освіти виконавчих органів Дрогобицької міської ради

Наративна психологія ХХІ ст. поєднує перспективи власного розвитку із особливостями самоусвідомлення і світоусвідомлення людини засобами наративів. На думку Чепелевої Н.В., в ідеях численних дослідників наративні структури вимальовуються як важливі чинники упорядкування, організації та моделювання психічної реальності: ідея зв'язку свідомості зі структурами мови - Г.В.Ф. Гегель; формування автокомунікації у формі внутрішнього діалогу із собою як механізм свідомості - М.М.Бахтін; мова як поєднана духовна енергія народу - В.Гумбольдт; світ як Текст - Ю.М.Лотман; світ як онтологізований текст - М.Хайдеггер; будь-який відбиток людської думки як особливий текст - Ф. де Соссюр; теорія знаків у психології Л.С.Виготського та Ч.Морріса; вирішення проблем особистості через дослідження текстів - М. Еделсон тощо [1]. Й граматику Н.Хомського вважають лінгвістичною основою у формуванні такого напрямку сучасної практичної психології, як НЛП (нейролінгвістичне програмування).

Кожна людина повсякчас трансформує свій світ та лінгвізує його за допомогою власної мови. Проживаючи власне життя, вона конструює його історичні етапи, «пише» оповідання про себе, зміст якого залежить від численних умов та факторів, що формувалися ще до народження, або у дитинстві, або ж у зрілому віці. Кожна нова подія історії особистості має своє тлумачення, що зумовлене попередніми подіями життя. І якщо таке певне загальне тлумачення є позитивним, оптимістичним, то в людини формується позитивне ставлення до свого життя в цілому, до власного досвіду, до автобіографії. Такий спосіб переживання життєвих подій і визначає, власне, психологічну долю особистості.

Відомий австрійський психолог, психіатр і невролог В.Франкл зазначав: «Особистість розкривається у своїй біографії, вона розкриває себе, своє «так-буття», свою унікальну сутність тільки біографічному поясненню, не піддаючи прямому аналізу. Зрештою, біографія - це не що інше, як пояснення особистості у часі» [2]. За Ф.Джеймсом, усвідомлення досвіду є можливим лише за допомогою оповідної функції, тобто світ є доступним людині лише як історія про неї саму [3]. Особистість є оповідачем історії, конструктором себе за допомогою історії як частини нашого світу.

Тисячолітньою є історія власних життєписів, а дослідження жанру спогадів, що з'явилися у сиву давнину та суттєво розповсюдилися сьогодні, говорять про те, наскільки змінилося ставлення людини до себе, до самовизначення. Безумовно, автобіографія засвідчує відповідні феномени даної епохи, певні загальнокультурні зразки. Саме наративна психологія як галузь психологічної науки вивчає особливості взаємодії людини із власним досвідом через розповідь про нього. Вона в ув'язці з лінгвісткою, логікою, психоаналізом та філософією мови комплексно досліджує автобіографічні тексти. І кожна людина для психологічного здоров'я може звернутися по допомогу, зокрема і до ефективних методик психологів-нاراتивістів.

Коли запроваджують такі методики, учасників заздалегідь попереджають про майбутній експеримент. Протягом експерименту їм пропонують написати текст автобіографії у довільній спонтанній формі з максимально більшою кількістю фактів-спогадів життя, викладених у формі розповіді (така біографія має небагато спільного зі стислою регламентованою її формою у ділових документах). Потім проводиться смисловий аналіз тексту автобіографії. Береться до уваги також те, що фрагменти тексту однієї смислової теми, важливі для аналізу та інтерпретації, є розпорощеними по усьому тексту. Рекомендується проведення чотирьох етапів смислового аналізу тексту автобіографії [4], за результатами котрих визначаються конкретні

особистісні характеристики авторів текстів, зокрема і рівень самоактуалізації особистості (високий чи низький), яка є базовою ознакою особистості та відображає найвищий рівень її розвитку, максимальний вияв її творчих здібностей. І найперше розглядається й тлумачиться процес здійснення потенційних можливостей людини та їх перетворення в актуальні.

1. *Наративні технології*. - Пос. за заг. ред. Чепелєвої Н.В. - К., 2007. 2. В. Франкл. *Человек в поисках смысла*. - М., 1990. 3. Ф. Джеймс "Еволюция психотерапии" в 3-х т.- М., 1998. 4. Неволін І.Ф. *О графическом изображении смысловой макроструктуры текста // Вопросы психологи, 1974. - № 5.- С.130 - 135.*

ОСОБЛИВОСТІ НАГОЛОШУВАННЯ СЛІВ РІЗНИХ МОРФОЛОГІЧНИХ СКЛАДІВ НА ЛЬВІВЩИНІ

Сачко М.С.

Національний університет «Львівська політехніка»

Акцентологія української мови є однією із найменш науково опрацьованих царин, але вона має свій предмет дослідження, проблематика, систему наукових термінів, відповідні методи аналізу. Здавна акцентологічні дослідження проводяться у двох аспектах – діахронному і синхронному.

Історична акцентологія, основоположником якої є Л. Булаховський, передбачає висвітлення історії формування акцентної системи – від найдавніших часів до сьогоднішнього дня. Визначний внесок в розвиток історичної акцентології зробили: В.Скляренко, З. Веселовська, В. Задорожий, . альчук, В. Гальчук, К. Тішечкіна, О. Пономаренко та інші, які у своїх працях розглянули різноманітні питання історії українського наголошування. І в цій ділянці під керівництвом В. Скляренка захищено ряд кандидатських дисертацій, що дає підстави говорити про існування Київської акцентологічної школи. Однак на сьогодні ще не можна стверджувати про створення історичної акцентології.

Синхронна акцентологія, наукові підвалини якої заклав О. Потебня, досліджує наголосову систему на сучасному етапі, установлюючи закономірності і тенденції наголосу слів різних морфологічних класів. При цьому пояснюється існування, функціонування і конкуренція акцентних варіантів. Вагомим здобутком синхронного дослідження